

POSZUKIWANIE OSÓB ZAGINIONYCH W POLSCE

Mgr Ewa Gidel-Stefaniec – KA im. A. F. MODRZEWSKIEGO W KRAKOWIE

Ur. 09 sierpnia 1989 roku w Jędrzejowie. W 2007 – 2012 studia prawnicze na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim im. Jana Pawła II w Lublinie, WZPiNoG w Stalowej Woli. Obecnie seminarzystka seminarium doktorskiego z prawa na Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. W 2012-2013 studia podyplomowe z Kryminalistyki na Wyższej Szkole Ekonomii i Prawa im. prof. Edwarda Lipińskiego w Kielcach, 2013 - kurs pedagogiczny dla czynnych zawodowo nauczycieli. Swoje zainteresowania z kryminalistyki rozwija poprzez systematyczny udział w seminariach i konferencjach naukowych.

WPROWADZENIE

Według *Słownika języka polskiego* słowo „zaginiony” w użyciu rzeczownikowym oznacza: „człowieka, który zaginął, o którym nie wiadomo, czy żyje”, natomiast słowo „zaginąć” oznacza: „przepaść nie wiadomo gdzie, nie dając znaku życia; zostać zgubionym”¹. Natomiast słowo „znikać/zniknąć” zdefiniowano w następujący sposób: „stać się niewidocznym, skryć się”; „odejść, wyjść skądś (zwykle nie-spostrzeżenie), podziać się nie wiadomo gdzie”; „zostać zabranym, ukradzionym, przywłaszczonym, zginać”; „przestać istnieć, zaniknąć”². Według aktów prawnych - ustaw cywilnych (kodeksu cywilnego, kodeksu rodzinnego i opiekuńczego oraz kodeksu postępowania cywilnego) występują takie terminy jak:

- „zaginiony” (art. 29-32 k.c.; art. XVIII – XXXIII u.p.w.k.c.; art. 526-art. 534 k.p.c.);
- „osoba nieobecna” (art. 184 k.r.o.; art. 601 k.p.c.; por. także art. 34 k.p.a.);

¹ M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego*, t. 3, PWN, Warszawa 1989, s. 905

² M. Szymczak (red.), *Słownik języka polskiego*, t. 3, PWN, Warszawa 1989, s. 1049

³ K. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, *Spoleczeństwo i polityka – podstawy nauk politycznych*, Wyd. ASPRA-JR Warszawa 2003, s. 590 i nast.

- „strona, której miejsce pobytu nie jest znane” (art. 143 i art. 144 k.p.c).

1. POSTĘPOWANIE POLICJI W PRZYPADKU ZAGINIĘCIA OSOBY

Policja jest „uzbrojoną i umundurowaną formacją, której misją jest służba społeczeństwu poprzez ochronę obywateli oraz utrzymanie należącego stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego. Na czele policji stoi Komendant Główny, który jest przełożonym wszystkich funkcjonariuszy”³.

Wyjaśnienie terminu „policja” znajdujemy również w Encyklopedii PWN, która mówi, że „policja to całość działań wewnętrznych działalności administracyjnych państwa. Nazwą „policja” określono całość administracji państw z wyjątkiem administracji w sprawach wojsk i skarbowych. W XIX wieku w Europie oznaczała działalność państwa polegająca na utrzymywaniu istniejącego

stanu prawnego oraz przeciwdziałaniu jego naruszeniom”⁴.

Polska Policja od chwili transformacji ustrojowej, zapoczątkowanej w 1989 roku przechodziła liczne próby reformowania, stopniowo odchodząc od centralistycznego modelu, charakterystycznego dla poprzedniego ustroju, w kierunku modelu mieszanego⁵. Jest to zgodne z tendencją światową i powinno stworzyć warunki umożliwiające realizację nowej misji Policji. „W 1991 roku trafnie przyjęto prewencyjną strategię realizacji zadań Policji. W sytuacji znacznego wzrostu liczby przestępstw w okresie transformacji lat 90-tych XX wieku i mocno artykułowanych oczekiwań społecznych, system ten uwidoczniał swoją niską efektywność.”⁶

Zakres podstawowych zadań Policji jest obszerny. Jednym z podstawowych zadań jest ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia przed bezprawnymi zamachami naruszającymi te dobra; ochrona bezpieczeństwa i porządku publicznego; wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców; prowadzenie bazy danych zawierającej informacje o wynikach analizy kwasu dezoksyrybonukleinowego (DNA).⁷

W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji⁸ nie wskazano w przypadku bezpośrednich zadań Policji wykonywania działań mających na celu poszukiwania osób zaginionych, bądź też czynności identyfikacyjnych, które związane byłyby z ujawnieniem osoby o nieustalonej tożsamości bądź też NN zwłok. W art. 14 gdzie określono uprawnienia Policji napisane jest, że w granicach swoich zadań Policja „w celu rozpoznawania, zapobiegania i wykrywania przestępstw i wykroczeń wykonuje czynności: operacyjno-rozpoznawcze, dochodzeniowo - śledcze i administracyjno – porządkowe”⁹. Podjęcie czynności poszukiwawczych, czynności identyfikacyjnych wynika bezpośrednio z treści art. 7 ustawy o Policji. Według tego artykułu „Komendant Główny Policji określa metody i formy wykonywania zadań przez poszczególne służby policyjne, w zakresie nieobjętym innymi przepisami wydanymi na podstawie ustawy”¹⁰.

Bezpieczeństwo obywateli oraz bezpieczeństwo i porządek publiczny są wartościami, których ochroną zajmuje się wiele organów mających różną pozycję w strukturze organizacyjnej aparatu państwowego. Różnie kształtują się układy stosunków między policją, a tymi organami. Niektóre

⁴ J. Wojnowski (red.), *Encyklopedia PWN*, Wyd. Powszechnego Wydawnictwa Naukowego, Warszawa 2004, s. 294.

⁵ T. Bąk, P. Zieliński, *Model zarządzania EFQM*. (w:) T. Cielecki (red.), *Nowe mierniki pracy w Policji. Zarządzanie jakością w Policji Województwa Świętokrzyskiego*, Wyd. Akademii Świętokrzyskiej, Kielce 2003, s. 24.

⁶ T. Bąk, P. Zieliński, *Model zarządzania EFQM*. (w:) T. Cielecki (red.), *Nowe mierniki pracy w Policji. Zarządzanie jakością w Policji Województwa Świętokrzyskiego*, Wyd. Akademii Świętokrzyskiej, Kielce 2003, s. 23.

⁷ Ustawa o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2006, nr 158, poz. 1122)

⁸ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, z późn. zm.)

⁹ P. Podsiedlik, *Prowadzenie przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowanie w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok*, Wydawnictwo Szkoły Policji w Katowicach, Katowice 2010, s. 7.

¹⁰ P. Podsiedlik, *Prowadzenie przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowanie w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok*, Wydawnictwo Szkoły Policji w Katowicach, Katowice 2010, s. 7.

sprawują kontrolę nad policją lub odwrotnie – policja sprawuje nadzór nad nimi. Zadania policji zostały określone także przez wskazanie charakteru czy typu czynności, które ma wykonać policja.

Poszukiwanie osób, które zaginęły według Zarządzenie Nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich (Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz.29)¹¹ „to forma pracy operacyjnej, stanowiąca zespół czynności operacyjno - rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych i administracyjno-porządkowych, których celem jest odnalezienie osoby, której zaginięcie zgłoszono Policji, ustalenie tożsamości osoby, która nie jest w stanie jej określić bądź zataja ją w sytuacji mającej znaczenie prawne, oraz identyfikacja nieznanymi zwłok”¹².

2. WSPÓŁPRACA POLICYJNA PAŃSTWA UNII EUROPEJSKIEJ W PRZYPADKU ZAGINIĘCIA

Ważnym aktem prawnym obejmującym III filar działalności unijnej był traktat amsterdamski zobowiązujący państwa

Unii do przyspieszenia działań wynikających z Traktatu z Maasricht i utworzenia „przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości”. Nałożył on na Radę Europejską obowiązek wprowadzenia w życie wspólnej polityki w ramach współpracy sądów i organów ścigania w sprawach kryminalnych”¹³.

W państwach Unii Europejskiej, co trzeba szczególnie podkreślić, nie występuje zunifikowany, obowiązujący model policji.¹⁴

W przypadku poszukiwania Polaków za granicą działania prowadzi komórka organizacyjna Komendy Głównej Policji właściwa do spraw kontaktów z Biurem Międzynarodowej Współpracy Policji. Każdy Policjant, który prowadzi poszukiwanie osoby zaginionej ma obowiązek do wystąpienia do Biura Interpolu z wnioskiem o wszczęcie poszukiwania za granicą w celu ustalenia miejsca pobytu. Odnosi się to do przypadków zaginięcia ma związek z wyjazdem za granicę; w trakcie wykonywania czynności poszukiwawczych uzyskano wiarygodną informację wskazującą na pobyt osoby zaginionej za granicą.¹⁵ Treść wniosku o wszczęcie poszukiwań osoby zaginionej poza granicami kraju określa załącznik nr 3 do Instrukcji.¹⁶

¹¹ Zarządzenie Nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich, (Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz. 29)

¹² Zarządzenie Nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich, (Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz. 29)

¹³ Tamże, s. 6-7.

¹⁴ Tamże, s. 7.

¹⁵ P. Podsiedlik, *Prowadzenie przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowanie w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok*, Wydawnictwo Szkoły Policji w Katowicach, Katowice 2010, s. 27

¹⁶ P. Podsiedlik, *Prowadzenie przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowanie w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok*, Wydawnictwo Szkoły Policji w Katowicach, Katowice 2010, s. 28

3. OSOBY ZAGINIONE – STATYSTYKA

Na podstawie danych statystycznych można stwierdzić, że w Polsce liczba osób zaginionych od roku 1997 utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Corocznie Policja dostaje informacje o ponad 15 tysiącach przypadków zaginięć osób. Wśród tych osób 20 – 30% stanowią dzieci.

4. INSTYTUCJA UZNANIA ZA ZMARŁEGO

W przypadku zagadnienia osób zaginionych trzeba także wspomnieć o tym, że zdarza się, iż „zaginięcie i bezskuteczne poszukiwania osoby zaginionej mogą prowadzić do konieczności uznania tej

osoby z punktu widzenia prawa (konstytucyjnego, administracyjnego, cywilnego, karnego, ale również kanonicznego) za osobę nieżyjącą. Polskie prawo cywilne przewiduje możliwość przyjęcia pewnej fikcji prawnej, że oto określona osoba nie żyje – mimo, że fakt jej śmierci nie został stwierdzony - jeżeli tylko zaistnieją warunki i okoliczności ściśle określone prawem. I tak przepis art. 29 § 1 k.c. wyraźnie stanowi, że osobę zaginioną można uznać za zmarłą, jeżeli od końca roku kalendarzowego, w którym według istniejących wiadomości - osoba ta jeszcze żyła, upłynęło 10 lat¹⁷.

Tabela 1. Liczba osób zaginionych według danych Policji

Rok	Ogółem
2012	17 969
2011	15 616
2010	14 393
2009	15 076
2008	15 881
2007	15 671
2006	15 345
2005	14 210
2004	15 160
2003	15 573
2002	19 024
2001	19 734
2000	19 759
1999	15 196
1998	14 310
1997	12 631

Źródło: Dane statystyczne KGP: www.policja.pl.

Tabela 2. Zaginięcia dzieci z uwzględnieniem wieku według danych Policji

Rok	Do 7 lat	7-13 lat	14-17 lat
2012	465	800	5 338
2011	151	482	3 697
2010	118	436	2 915
2009	125	442	3 054
2008	145	528	3 487
2007	115	805	3 710
2006	142	739	3 584
2005	131	683	3 285
2004	173	834	3 730
2003	177	995	4 685
2002	194	1.446	6 526
2001	231	1.612	7 200
2000	202	1.737	7 249
1999	162	1.256	5 445
1998	122	1.309	5 044
1997	87	1.213	4 569

Źródło: Dane statystyczne KGP: www.policja.pl.

¹⁷ B. Bieńkowska, P. Mierzejewski, Instytucja uznania za zmarłego, [w:] K. Staniewska, *Kiedy zaginęł człowiek. Zagadnienia prawne*, Fundacja ITAKA, Warszawa 2002, s. 17.

Do wydania orzeczenia o uznaniu zaginionego za zmarłego nie jest konieczny dowód śmierci niewątpliwej, a więc nie trzeba przedstawiać świadectw lekarskich, przesłuchiwać świadków itp. Nie jest również konieczne, aby o domniemywanej śmierci osoby zaginionej wypowiedział się kierownik urzędu stanu cywilnego ani żeby sąd stwierdził zgon. Możliwość orzeczenia o uznaniu zaginionego za zmarłego oparta jest na domniemaniu, że skoro ktoś przez znaczny okres czasu nie daje znaku życia i brak o nim wiadomości, to najprawdopodobniej nie żyje. Uznanie zaginionego za zmarłego następuje w formie postanowienia wydanego przez sąd rejonowy - ten, w którego okręgu zaginiony zamieszkiwał bezpośrednio przed zaginięciem¹⁸.

Według przepisu art. 30 § 1 k.c. w sytuacji, gdy ktoś zaginął w czasie podróży powietrznej lub morskiej w związku z katastrofą statku lub okrętu albo w związku z innym szczególnym zdarzeniem, może być uznany za zmarłego po upływie sześciu miesięcy od dnia, w którym nastąpiła katastrofa albo miało miejsce inne szczególne zdarzenie¹⁹.

5. MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA BADAŃ GENETYCZNYCH DO IDENTYFIKACJI OSÓB ZAGINIONYCH

Metoda genetycznej identyfikacji człowieka stanowi największe osiągnięcie nauk sądowych od czasu opracowania pod koniec XIX podstaw daktyloskopii przez Francisa Galtona, jednego z pionie-

rów kryminalistyki. Badania genetyczne zastosowano po raz pierwszy w postępowaniu imigracyjnym w roku 1985. Rok później w Anglii wykorzystano te badania w sprawie karnej. W 1990 roku wprowadzono analizę DNA do polskiej medycyny sądowej. W roku 1992 Komitet Badań Naukowych USA uznał badania DNA za niezmiernie cenne narzędzie do identyfikacji osób (w dochodzeniu rodzicielstwa, pokrewieństwa, identyfikacji zamienionych noworodków i zaginionych dzieci), zwłok i szczątków ludzkich. Często jest to jedyna metoda umożliwiająca taką identyfikację. W medycynie sądowej i kryminalistyce analiza DNA znalazła zastosowanie również w identyfikacji próbek materiału biologicznego. W przypadku identyfikacji osób i zwłok badania takie polegają na porównaniu ich profilu genetycznego z profilami DNA osób, które mogą być potencjalnymi krewnymi (rodzice, rodzeństwo, dzieci)²⁰.

Próba ustalenia funkcjonujących w biologii i genetyce definicji testów genetycznych oraz odniesienia ich do poruszanej w niniejszej publikacji problematyki ma istotne znaczenie, ponieważ determinować będzie jej zakres i treść. W literaturze fachowej spotkać się można z terminami, takimi jak genetyczne badania przesiewowe, analiza DNA, diagnostyka molekularna czy wreszcie testy genetyczne. Według L. Korniszewskiego „genetyczne badania przesiewowe polegają na wykrywaniu w populacji osób z określonym genotypem, który związany jest z chorobą lub predyspozycją do choroby genetycznej”²¹. Podobnie, pojęcia po-

¹⁸ B. Bieńkowska, P. Mierzejewski, Instytucja uznania za zmarłego, [w:] K. Staniewska, *Kiedy zaginęł człowiek. Zagadnienia prawne*, Fundacja ITAKA, Warszawa 2002, s. 17.

¹⁹ B. Bieńkowska, P. Mierzejewski, Instytucja uznania za zmarłego, [w:] K. Staniewska, *Kiedy zaginęł człowiek. Zagadnienia prawne*, Fundacja ITAKA, Warszawa 2002, s. 17.

²⁰ B. Młodziejowski, I. Sołtyszewski, *Wybrane aspekty identyfikacji osób i N.N. zwłok*, [w:] K. Staniewska, *Kiedy zaginęł człowiek. Zagadnienia prawne*, Fundacja ITAKA, Warszawa 2002, s. 58.

²¹ L. Korniszewski, *Genetyka...*, s. 169.

pulacyjnych badań przesiewowych i genetycznych badań przesiewowych stosowane są przez innych autorów²².

Należy pamiętać, że badania genetyczne nie są badaniami indywidualnymi. Pozwalają ze stuprocentową pewnością wykluczyć pochodzenie danego śladu od typowanej osoby. Natomiast w sytuacji braku wykluczenia istnieje - zależnie od zakresu badań – mniejsze lub większe prawdopodobieństwo, że mamy do czynienia z daną osobą. Przy wykonaniu maksymalnego zakresu badań to prawdopodobieństwo może graniczyć z pewnością, ale zawsze pozostaje minimalny margines niepewności²³.

6. DEFINICJA I KLASYFIKACJA OSÓB NN

W przypadku osób zaginionych mamy do czynienia z grupą osób o nieustalonej tożsamości. Zgodnie z Zarządzeniem Nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanego zwłok oraz szczątków ludzkich osobą NN jest „osoba o nieustalonej tożsamości - osoba, której dane personalne są nieznanne, niepełne lub niewiarygodne, w szczególności gdy:

- jest to następstwem choroby, uniemożliwiającej samodzielne podejmowanie decyzji przez tę osobę,

- osoba ta zataja swoją tożsamość w sytuacji mającej znaczenie prawne.”²⁴

Zgodnie z Zarządzeniem Nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 osoby zaginione dzieli się na trzy grupy:

- opuszczająca nagle miejsce swojego ostatniego pobytu w okolicznościach, które uzasadniają podejrzenie popełnienia na jej szkodę przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności bądź też opuszczająca nagle miejsce swojego ostatniego pobytu w okolicznościach uzasadniających podejrzenie zagrożenia dla jej życia, zdrowia lub wolności, w szczególności wskazujących na realną możliwość popełnienia przez nią samobójstwa; jeśli jest to osoba małoletnia do lat 15 i jej zaginięcie zgłoszono po raz pierwszy; jeśli jest to osoba, która z powodu wieku, choroby, upośledzenia umysłowego lub innego zakłócenia czynności psychicznych nie może kierować swoim postępowaniem albo wymaga opieki lub pomocy innych osób.

- osoba, która opuściła ostatnie miejsce swojego pobytu w okolicznościach nieuzasadniających niezwłocznej potrzeby zapewnienia ochrony jej życia, zdrowia lub wolności, albo udzielenia pomocy.

- osoby nie wymienione w pierwszych dwóch kategoriach²⁵.

²² J.M. Connor, M.A. Ferguson-Smith, *Podstawy genetyki medycznej*, Warszawa 1991, s. 236-241.

²³ B. Młodziejowski, I. Sołtyśzewski, *Wybrane aspekty identyfikacji osób i N.N. zwłok*, [w:] K. Staniewska, *Kiedy zaginął człowiek. Zagadnienia prawne*, Fundacja ITAKA, Warszawa 2002, s. 59.

²⁴ Zarządzenie Nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanego zwłok oraz szczątków ludzkich, (Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz. 29), § 2

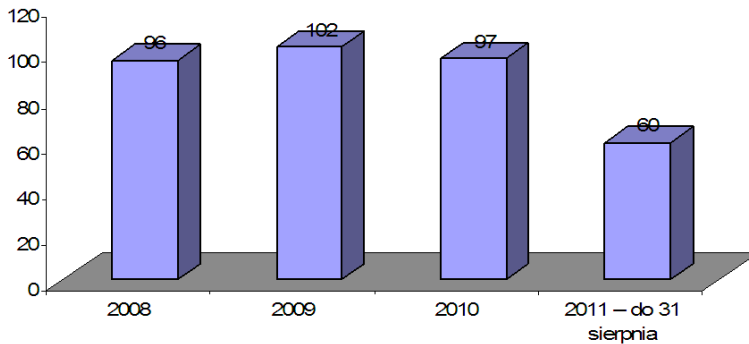
²⁵ Zarządzenie Nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanego zwłok oraz szczątków ludzkich, (Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz. 29),

Zarządzenie Nr 124 „określa metody i formy wykonywania zadań przez Policję w zakresie prowadzenia poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich”²⁶.

7. POLICYJNE BAZY PROFILI I PRÓBEK DNA

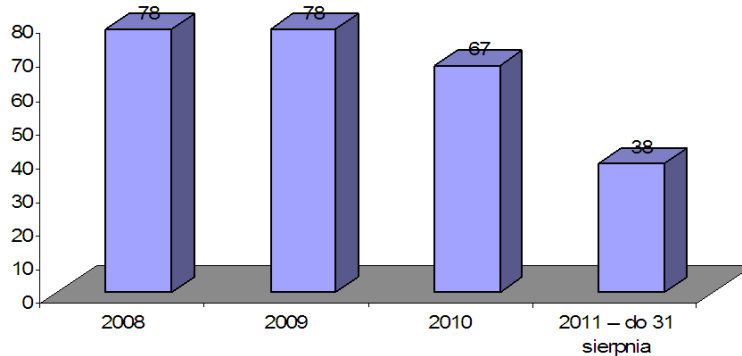
Pierwsza krajowa baza danych DNA - UK National DNA Databasc (NDNAD) - powstała w 1995 r. w Wielkiej Brytanii i jest aktualnie największą bazą na świecie (znajdują się w niej dane procentowo największej części populacji kraju)²⁷. Do 2000 r. wiele państw europejskich, Stany

Rycina 1. Ujawnienia osób NN

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.statystyka.policja.pl/st/tagi/1023,NN-osoby.htm

Rycina 2. Zakończone postępowania w odniesieniu do ujawnionych w danym roku

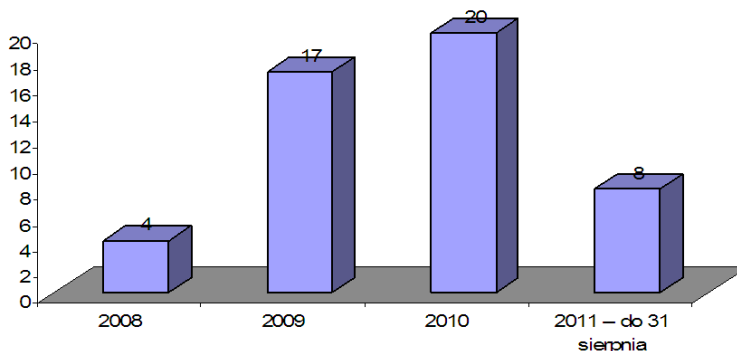

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.statystyka.policja.pl/st/tagi/1023,NN-osoby.htm

²⁶ Zarządzenie Nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanymi zwłok oraz szczątków ludzkich, (Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz. 29), § 2 ust. 1 pkt 6.

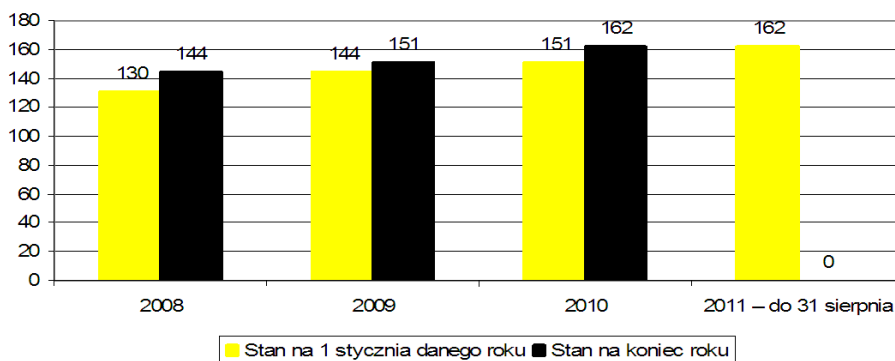
²⁷ B. Młodziejowski, I. Sołtyszewski, *Wybrane aspekty identyfikacji osób i N.N. zwłok*, [w:] K. Staniewska, *Kiedy zaginął człowiek. Zagadnienia prawne*, Fundacja ITAKA, Warszawa 2002, s. 58

Rycina 3. Zakończone postępowania w odniesieniu do ujawnionych w okresie wcześniejszym

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.statystyka.policja.pl/st/tagi/1023,NN-osoby.htm

Rycina 4. Stan na 1 stycznia i 31 grudnia danego roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.statystyka.policja.pl/st/tagi/1023,NN-osoby.htm

Zjednoczone Ameryki, Kanada etc, miało już swoje bazy lub właśnie je tworzyło²⁸, co było oczywistym skutkiem rosnącego znaczenia profilowania DNA dla potrzeb postępowania karnego²⁹. Państwa członkowskie UE zostały wręcz zachęcane przez Radę do tworzenia krajowych policyjnych

baz danych DNA³⁰. Zgodnie z danymi Interpolu z 2008 r., 66% państw członkowskich tej organizacji (tj. 120 krajów) korzysta z profili DNA, co oznacza wzrost o 145% w porównaniu z 1999 r. Znacznie wyższy wzrost (o 350%) odnotowano, analizując liczbę funkcjonujących krajowych baz

²⁸ P. Wolańska-Nowak, W. Branicki, *Baza danych profili DNA - nowe narzędzie dla wymiaru sprawiedliwości*. Prokuratura i Prawo 2000, nr 5, s. 87-98.

²⁹ Rezolucję Nr 8 Zgromadzenia Ogólnego Interpolu przyjętą w Kairze w 1998 r. (Resolution AGN/67/RES/8).

³⁰ Rezolucją Rady Unii Europejskiej z dnia 9 czerwca 1997 r. (97/C 193/02) w sprawie wymiany wyników analiz DNA (Dz. Urz. U E C 193 z 24.06.1997, s. 2). Decyzja

DNA. W 2008 r. posiadało je 29% państw członkowskich Interpolu (tj. 54 kraje)³¹. Dość wcześnie zauważono potrzebę harmonizacji działań krajowych, standaryzacji i kontroli profilowania DNA w celu ułatwienia ich wymiany między państwami³². Wspomina się o dwóch aspektach, które wymaga ją ujednoczenia: standardach technicznych (markerach DNA, noklaturze i metodologii oraz sposobach rejestrowania wyników analizy) i procedurach (akredytacji laboratoriów, procedurach laboratoryjnych szkoleniach personelu etc.)³³. Nad harmonizacją markerów DNA i technik badania DNA z ramienia UE prace prowadzi Grupa Robocza ds. Europejskiej Sieci Instytutów Kryminalistycznych (ENFSI), a Interpol wydał specjalny podręcznik poświęcony wymianie i analizie DNA.

8. SPOSOBY POSZUKIWANIA OSÓB ZAGINIONYCH

Obecnie media wykorzystywane są w różnych dziedzinach działalności człowieka, w tym w pracy Policji – poszukiwania osób zaginionych i ustalania tożsamości osób NN. W przypadku zaginięcia osoby lub prób ustalenia tożsamości osób NN istnieje możliwość skontaktowania się z redakcjami lokalnych gazet, stacji TV, a przede wszystkim portali internetowych. W każdym z tych przypadków możliwe jest umieszczenie komunikatu o zaginięciu bądź próbie zidentyfikowania osoby NN. W tym celu należy dostarczyć zdjęcie i krótką informację na jej temat. Szukając śladów osoby za-

ginionej bądź osoby, której tożsamość chce się ustalić można przejrzeć fora dyskusyjne na stronach, portale społecznościowe typu Facebook, nk.pl. W Internecie funkcjonuje Baza Danych Osób Zaginionych, prowadzona przez ITAKĘ portalu „zaginieni.pl”.

PODSUMOWANIE

W przypadku coraz większej liczby osób zaginionych znaczenia nabiera nie tylko procedura ich poszukiwania, ale także administracyjno i cywilnoprawne aspekty związane z zaginięciem. w momencie zgłoszenia zaginięcia na Policji podejmowane są działania służące odnalezieniu osób zaginionych. Działania te zostały określone w Zarządzeniu Komendanta Głównego Policji. Postęp technologii przyczynia się do coraz to nowszych sposobów poszukiwania osób zaginionych. Znaczenie ma analiza materiałów komputerowych (np. pliki *cookie*, historie przeglądarki) dzięki czemu można określić kierunek poszukiwań osób zaginionych. Nie należy zapomnieć, że do poszukiwania osób zaginionych można wykorzystać inne media – radio, telewizję, a także billboardy, strony internetowe.

STRESZCZENIE

Z danych policyjnych wynika, że z roku na rok wzrasta liczba osób zaginionych. Analizując informacje dotyczące grup wiekowych osób zaginionych można stwierdzić, że w każdej grupie wiekowej odnotowuje się wzrost liczby zaginięć.

³¹ B. Młodziejowski, I. Sołtyszewski, *Wybrane aspekty identyfikacji osób i N.N. zwłok*, [w:] K. Staniewska, *Kiedy zaginął człowiek. Zagadnienia prawne*, Fundacja ITAKA, Warszawa 2002, s. 58

³² Rezolucja Rady Unii Europejskiej z dnia czerwca 1997 r. (97/C 193/02) w sprawie wymiany wyników analiz DNA oraz dwie kolejne rezolucje zmieniające m.in. liczbę markerów; Rezolucja z dnia 25 czerwca 2001 r. (Dz. Urz. WE C 187 z 03.07.2001, s. 1) i Rezolucja z dnia 30 listopada 2009 r. (Dz. Urz. UE C 296 z 05.12.2009, s. 1)

³³ B. Młodziejowski, I. Sołtyszewski, *Wybrane aspekty identyfikacji osób i N.N. zwłok*, [w:] K. Staniewska, *Kiedy zaginął człowiek. Zagadnienia prawne*, Fundacja ITAKA, Warszawa 2002, s. 58

Ze względu na coraz większą liczbę osób zaginionych znaczenia nabiera procedura czynności poszukiwawczych.

SUMMARY

Searching for missing people in Poland

The police statistics say that the number of missing people is growing bigger and bigger every year. Analysing the information on age groups it can be noticed that growth of the number of missing people can be observed in every age group. Due to the increasing number of missing people the searching procedure has been receiving special importance.

BIBLIOGRAFIA

1. Bąk T., Zieliński P., *Model zarządzania EFQM*. (w:) T. Cielecki (red.), *Nowe mierniki pracy w Policji. Zarządzanie jakością w Policji Województwa Świętokrzyskiego*, wyd. Akademii Świętokrzyskiej, Kielce 2003
2. Bienkowska B., Mierzejewski P., Instytucja uznania za zmarłego, [w:] K. Staniewska, *Kiedy zaginął człowiek. Zagadnienia prawne*, Fundacja ITAKA, Warszawa 2002.
3. Connor J.M., Ferguson-Smith M.A., *Podstawy genetyki medycznej*, Warszawa 1991
4. Młodziejowski B., Sołtyszewski I., *Wybrane aspekty identyfikacji osób i N.N. zwłok*, [w:] Staniewska K., *Kiedy zaginął człowiek. Zagadnienia prawne*, Fundacja ITAKA, Warszawa 2002.
5. Podsiedlik P., *Prowadzenie przez Policję poszukiwania osób zaginionych oraz postępowanie w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanego zwłok*, Wydawnictwo Szkoły Policji w Katowicach, Katowice 2010
6. Rezolucja Nr 8 Zgromadzenia Ogólnego Interpolu przyjęta w Kairze w 1998 r. (Resolution AGN/67/RES/8).
7. Rezolucja Rady Unii Europejskiej z dnia 9 czerwca 1997 r. (97/C 193/02) w sprawie wymiany wyników analiz DNA (Dz. Urz. U E C 193 z 24.06.1997, s. 2).
8. Rezolucja z dnia 25 czerwca 2001 r. (Dz. Urz. WE C 187 z 03.07.2001, s. 1)
9. Rezolucja z dnia 30 listopada 2009 r. (Dz. Urz. UE C 296 z 05.12.2009, s. 1)
10. Szymczak M. (red.), *Słownik języka polskiego*, t. 3, PWN, Warszawa 1989
11. Ustawa o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2006, nr 158, poz. 1122)
12. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, z późn. zm.)
13. Wojnowski J. (red.), *Encyklopedia PWN*, wyd. Powszechnego Wydawnictwa Naukowego, Warszawa 2004
14. Wojtaszczyk K., Jakubowski W., *Spółczesność i polityka – podstawy nauk politycznych*, wyd. ASPRA-JR Warszawa 2003
15. Wolańska-Nowak P., Branicki W., *Baza danych profili DNA - nowe narzędzie dla wymiaru sprawiedliwości*. Prokuratura i Prawo 2000, nr 5, s. 87-98.
16. Zarządzenie 15 Komendy Głównej Policji z 23 września 1999 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań przez dzielnicowego i kierownika rewiru dzielnicowych
17. Zarządzenie 494 Komendy Głównej Policji z 25 maja 2004 r. w sprawie metod i form wykonywania przez policjantów pełniących służbę patrolową
18. Zarządzenie Nr 124 Komendanta Głównego Policji z dnia 4 czerwca 2012 w sprawie prowadzenia przez Policję poszukiwania osoby zaginionej oraz postępowania w przypadku ujawnienia osoby o nieustalonej tożsamości lub znalezienia nieznanego zwłok oraz szczątków ludzkich, (Dz. Urz. KGP z 2012 r., poz. 29)